

Dannelse er værd; det ærede Medlem (Wille), der med saa stor Sikkerhed har udfundet om mig, at jeg ikke skulde have lyst til at reise til England, veed saa mange Ting, der klinge saa sikkert, men som i Virkeligheden ikke ere det; det ærede Medlem veed saaledes paa ingen Maade, at jeg ikke har lyst til at reise til England; jeg gad vide, af hvad Grund han troer det; jeg kan snarere sige, at det gjør mig ondt, at jeg ikke kan det, da jeg har Andet at gjøre med mine Nibler. Jeg har forresten i sin Tid været og reist saameget i England, at dersom det ærede Medlem kjenner England saa nøie, som jeg gjorde det paa den Tid, jeg var der, vilde han ganske vist være noget mere tilbagesholben med adskillige Dyringer om England, end han er. — Jeg kunde finde et stort Forsvar ligeoverfor hans udtalte Dom, om jeg vilde vandre vidt og bredt omkring og samle Beviser; men det er Noget, jeg ikke giver mig af med; jeg lader saadanne Udtalelser gaae som et Mundsveir, og nærmere beseet er det ikke meget mere. Jeg skal kun tage een Ting af hvad den ærede Rigsdagmand sagde til Indtægt, og det er, at det blev erkjendt af det ærede Medlem, at før 1848, eller rettere fra 1660 til 1848, eksisterede der en Forbindelse mellem det lærde Underviisningsvæsen og det, som jeg troer han kaldte det Embedsmandige, som han anfaae for yderst skadelig, og som kunde berettigede til den Betragtning, at derved fremkom et Laug; jeg troer det var saaledes, at det blev sagt. Jeg vil nu spørge: er der heri steet nogen væsentlig Forandring siden 1848, hervoende paa hvad Lovgivningen eller Administrationen har gjort? — Forandring i Skil og Sædvane har kunnet gjøre lidt, men Lovgivningen og administrative Bestemmelser have ikke gjort noget som helst Væsentligt for at forandre Forholdet — og er det sandt, at et saadant Forhold bestod indtil 1848, saa er den, der har arbeidet for en fri Udvikling, og som har givet dette Thing og Regjeringen Anledning til at forandre de Bestemmelser, som haandhæve det gamle Forhold — det er mig. Jeg har forsøgt det gjentagne Gange; jeg veed ikke, om det ærede Medlem, dersom han da havde været her tilstede, vilde have givet mine Bestræbelser sin Understøttelse; men saa Meget veed jeg, at

her ere Medlemmer tilstede, som istedetfor at give dets Understøttelse dertil, tværtimod af yderste Maade have forhindret disse Bestræbelser. — Kjendsgjerningen er og bliver den, at der bestaaer en Tilstand her i Landet, hvorefter den Dreng, som ikke kan sætte sig paa den lærde Skolebænk, og netop paa den Deel af Bænken, som fører Latinen med sig, i sit 11te, 12te Aar, som ikke har Raad dertil, og som naaer sit Liv som Mand, før han har kunnet skaffe sig disse Skolebundskaaber, har næsten ikke Mulighed for her i Landet at kunne blive til nogen Lincoln; her bliver under de nærværende Omstændigheder ingen Lincoln. Det ærede Medlem nævnte juridisk Examen, men efter amerikansk Skik; ja, vil det ærede Medlem skaffe os juridisk Examen efter amerikansk Skik, ere vi i den Henseende beroligede og skulle ikke kræve Mere; — men jeg skal dog en passant gjøre det ærede Medlem opmærksom paa, at der er intet Land, hvori der er mindre Lighed end det Land, hvori der bestaaer Slaveri.

Jeg skal nu gaae ind paa den første ærede Talers (Fabers) Indvendinger imod mit Forslag, og da de havde et vist alvorligt Præg, skal jeg meest beskæftige mig dermed; thi forsaavidt det ærede Medlem her bagved (Wille) sagde Noget, der egentlig angik Sagen, var det ikke meget Andet, end at han sluttede sig til det ærede Medlem, som først talte; — han sagde dog isvrigt en Ting, som jeg ikke skal lade ubemærket, nemlig at der ved de private Skoler var en stor Fare; og det var Oversfyldning i Klasserne; men hertil skal jeg bemærke, at det er en Kjendsgjerning, at Faren for Oversfyldning i Klasserne er meget mindre i de private Skoler end i Metropolitan-skolen, og den ærede Minister har endog fundet denne Oversfyldning saa stærk, at han for nogle „Maaneder“ siden — det er ikke meget længe siden — har anseet det nødvendigt at tage Bestemmelser herimod. — Det ærede Medlem, der først havde Ordet (Faber), begyndte med at sige, at han ikke stod mere partisk overfor dette Spørgsmaal end jeg; dette Sidste forstod jeg ikke; thi jeg veed ikke, hvorledes jeg skulde blive til noget som helst Parti i denne Sag; jeg faaer ikke en Skilling mere i Lommen, om Metropolitan-